

„Bosnian-Herzegovinian Diaspora Business Forum“
Member of the Association “Our Perspective”

DRUGI BIZNIS FORUM BH. DIJASPORE - BHdiaFor2014

Sarajevo, Hotel „Europe“, 02. avgust 2014.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE FORUMA

Tema:

„Podsticanje poslovne saradnje i investicija sa bh. dijasporom u funkciji ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine“

BhdiaFor.org

ZAKLJUČCI I PREPORUKE BIZNIS FORUMA „BHdiaFor 2014“

(I) PROCJENA EFEKATA PROTOKA KAPITALA BH. DIJASPORE (*Diaspora Capital Flows*):

1. Članovi zajednice dijaspore su u periodu od potpisivanja Mirovnog sporazuma za BiH do danas u Bosni i Hercegovini investirali više desetina miliona KM u različite projekte malih i srednjih biznisa i poslovanja, koji su za cilj imali ostvarivanje novog zapošljavanja i smanjenja stope nezaposlenosti, transfer znanja i tehnologija, rast domaćeg proizvoda i prihoda, te različite druge važne efekte koji nisu primarno makroekonomske prirode;
2. U okviru privatnih investicija u rekonstrukciju i izgradnju stambenih objekata, članovi zajednice dijaspore su u navedenom periodu u BiH uložili više milijardi KM;
3. U okviru učešća direktnih novčanih doznaka, tj. novčanih transfera iz inostranstva u bruto društvenom proizvodu Bosne i Hercegovine, taj nivo iznosi u prosjeku oko 13% BDP-a ili 3,5 milijarde KM na godišnjem nivou kroz formalne kanale slanja novca, te još toliko neformalnim kanalima;

(II) INVESTICIJE I POSLOVNA SARADNJA SA BH. DIJASPOROM – PRIMARNI CILJEVI AKTERA U BOSNI I HERCEGOVINI I DIJASPORI:

4. Kontinuirano unapređivati razvoj i podsticanje privlačenja investicija članova zajednice dijaspore i drugih ulagača u Bosnu i Hercegovinu, naročito putem zajedničkih projekata u atraktivnim privrednim sektorima, kao što su: *Informacione tehnologije (IT), energetika, uključujući i proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, drvna industrija, namjenska industrija, organska poljoprivredna proizvodnja, zdravstveno-rehabilitacioni, sportski i vjersko-kulturni turizam i drugi;*
5. Podsticati i stalno unapređivati razvoj poslovne saradnje članova zajednice dijaspore i drugih stranih kompanija sa lokalnim poslovnim subjektima u BiH;

(III) VLADINI MEHANIZMI ZA UNAPREĐENJE RAZVOJNE SARADNJE SA BH. DIJASPOROM:

6. Nastaviti sistemske aktivnosti u cilju poboljšanja komunikacije svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini sa potencijalnim investitorima i stranim poslovnim subjektima, uključujući i članove zajednice dijaspore, kroz aktivnu promociju raspoloživih resursa, potencijala, projekata i komparativnih prednosti ove regije u odnosu na druge regije u Jugoslovenskoj Evropi i šire (ponuda regije), kao i efikasno prilagođavanje zahtjevima i potrebama investitora i stranih kompanija u cilju ostvarivanja ulaganja i poslovne saradnje u Bosni i Hercegovini (potražnja ulagača i stranih partnera);
7. Obezbeđivati sistemsku, potpunu, sigurnu i efikasnu vertikalnu i horizontalnu prohodnost odluka u procesu realizacije ulaganja i poslovne saradnje na lokalnom, entitetskom i državnom nivou za investitore i strane kompanije u BiH;
8. Uspostaviti, gdje god je to moguće, određene oblike organizacije Info-centara za dijasporu u okviru lokalne gradske i svih opštinskih administracija u Bosni i Hercegovini, koji će pružati informacije članovima zajednice dijaspore na jednom mjestu (one-stop-shop) o svim pitanjima koja su relevantna za ostvarivanje potpune, brze i efikasne informisanosti dijaspore; Jedan od primarnih zadataka ovih centara, zajedno sa institucijama kao što su FIPA i VTK BiH, treba da bude promovisanje investicija i uspostavljanja poslovne saradnje;
9. Osnažiti ulogu privrednih komora i komorskog sistema na svim nivoima u BiH, u cilju unapređenja privredne saradnje između domaćih i stranih poslovnih subjekata, posvećujući naročitu pažnju na strane poslovne subjekte u kojima rade i/ili su vlasnici i menadžeri članovi zajednice dijaspore;
10. Jačati i poboljšavati institucionalni okvir u BiH za unapređenje saradnje sa dijasporom, shodno značaju i ulozi koja joj pripada, na način da se aktivnosti i saradnja provode sistemski i sinhronizovano na svim nivoima, sa poboljšanim upravnim, budžetskim i zakonskim okvirom; Za provođenje ovih ciljeva naglašavamo važnost uloge i značaja sljedećih institucija i organizacija: Ministarstva za ljudska prava i izbjelice BiH - Sektora za iseljništvo, Ministarstva spoljnih poslova BiH -

Odsjeka za ekonomsku diplomaciju, Ministarstva za spoljnu trgovinu i ekonomske odnose BiH, Agencije za promociju stranih investicija (FIPA), Spoljnotrgovinske komore BiH u saradnji sa svim entitetskim, regionalnim i kantonalnim komorama, kao i Svjetskog saveza dijasporo BiH i svih drugih organizacija u dijaspori koji se bave različitim oblicima saradnje sa matičnom državom;

11. Omogućiti efikasno korištenje mogućnosti koje se nude u različitim oblicima tehničke i finansijske podrške i pomoći Bosni i Hercegovini od stranih vlada, institucija i organizacija, uključujući i okvir ugovorenih odnosa i podrške institucija Evropske unije za BiH, na način da se usvoje relevantne sektorske strategije (uključujući i strategiju saradnje sa dijasporom/iseljeništvom), te pripremi pravni, upravni, budžetski i tehnički okvir za implementaciju programa i projekata strane podrške i pomoći;

(IV) USPOSTAVLJANJE I UVEZIVANJE FINACIJSKIH TOKOVA SA BH. DIJASPOROM U FUNKCIJI UNAPREĐENJA SOCIO-EKONOMSKOG RAZVOJA BOSNE I HERCEGOVINE – MEHANIZMI NVO „NAŠA PERSPEKTIVA“ I PARTNERA:

12. Omogućiti osnivanje i stavljanje u funkciju razvojnog Fonda za bh. dijasporu, tj. „Bosanskohercegovačkog razvojnog fonda za dijasporu – BHDDF (Bosnian-Herzegovinian Diaspora Development Fund)“. Primarni cilj ovog fonda treba biti prikupljanje i dodjela finansijskih sredstava u funkciji implementacije razvojnih projekata članova zajednice dijasporo u Bosni i Hercegovini i poboljšanja životnog standarda svih građana u BiH. Ovaj fond je potrebno uspostaviti u što skorijem vremenskom periodu, s obzirom na visok stepen neiskorištenog finansijskog potencijala bh. dijasporo. Procjena je da ovako koncipirani fond može generisati višemilionske projekte na osnovu minimalnog učešća akcionara fonda, putem naprimjer „crowdfunding-a“, kao i putem akumulacije koja nastaje iz realokacije troškova koje naplate komercijalne banke putem direktnih novčanih transfera iz inostranstva. Primjera radi, mogući potencijal fonda u vidu realokacije troškova iz novčanih transfera, s obzirom na njihov iznos od oko 3,5 milijarde KM/godišnje, iznosi 120 miliona KM, odnosno minimalno 30-40 miliona KM/godišnje.

13. Omogućiti kvalitetan pristup kapitalu i finansijskim sredstvima investitorima i stranim kompanijama u BiH na višem stepenu tehničke i logističke podrške komercijalnih banaka registrovanih u BiH, kroz aktivniji pristup banaka tržištu potražnje za kapitalom, tj. firmama i ulagačima, što podrazumijeva i pojačanu aktivnost filijala određenih banaka koje promovišu finansiranje projekata usmjerenih za povratak u Bosni i Hercegovini (uključujući i povratak članova zajednice dijaspore u domovinu);

(V) RAZVOJ I UNAPREĐENJE AKTIVNOSTI PUTEM KONCEPTA ORGANIZOVANJA BIZNIS FORUMA SA BH. DIJASPOROM PO MODELU „BHdiaFor“ – MEHANIZMI PODRŠKE NVO „NAŠA PERSPEKTIVA“ I PARTNERA:

14. Nastavak razvoja i poboljšanje koncepta organizacije velikih biznis foruma sa bh. dijasporom na godišnjem nivou po modelu koji je etabliran od strane grupacije „BHdiaFor“ (članice NVO „Naša Perspektiva“), i koji su uspješno implementirani u proteklom periodu (Prijeđor 2013, Sarajevo 2014) u saradnji sa ključnim partnerima - Svjetskim savezom dijaspore Bosne i Hercegovine i Vanjskotrgovinskom komorom BiH.

15. Iniciranje razvoja podsistema u okviru modela i koncepta „BHdiaFor“ za organizovanje značajno manjih, specifično oblikovanih, poslovnih skupova u inostranstvu sa predstavnicima članova zajednice bh. dijaspore i u saradnji sa partnerima SSDBiH, VTK, FIPA, MVP i drugim, u cilju što efikasnijeg privlačenja investicija i ostvarivanja poslovne saradnje;

(VI) NAUČNO-ISTRAŽIVAČKI RAD I EDUKACIJA O FENOMENOLOGIJI MIGRACIJA I RAZVOJA – MEHANIZMI PODRŠKE UNIVERZITETA I NAUČNO-ISTRAŽIVAČKIH INSTITUTA:

16. Pokrenuti sveobuhvatne systemske aktivnosti u cilju uključivanja akademske zajednice u naučno-stručna istraživanja fenomena migracija i razvoja (M&D),“ putem univerziteta i naučno-istraživačkih instituta u BiH i regionu. Inicirati i podržati namjere aktera u BiH u cilju formiranja Centra za istraživanje migracija i razvoja. Ovaj Centar bi trebao ponuditi svim relevantnim akterima razvojne politike naučno-stručnu istraživačku podlogu za efikasnije upravljanje fenomenom migracija, tj. dijaspore, kao i outpute za kvalitetnije uključivanje migranata u razvojne procese u zemljama njihovog porijekla.

17. Inicirati akademskoj zajednici (univerzitetima) ponudu edukacije za studente određenih društvenih nauka na prvom i drugom ciklusu (bachelor i master) u okviru syllabusa nastavnog predmeta pod nazivom „Migracije i razvoj“, koji će biti zasnovan na studijskim programima i najboljoj praksi svjetskih univerziteta koji se bave ovim pitanjem. Ovako koncipiran syllabus bi predstavljao prvi ove vrste u BiH.
18. Inicirati akademskoj zajednici u BiH i mladim istraživačima u dijaspori i zemlji da kreiraju tematske cjeline u okviru međunarodnih naučnih konferencija koje će se baviti pitanjima migracija (dijaspore) i razvoja.

**(VII) UKLJUČIVANJE NOVE GENERACIJE ČLANOVA ZAJEDNICE DIJASPORE U RAZVOJ BIH –
OUTSOURCING I MEHANIZMI PODRŠKE MEDIJA**

19. Naročitu pažnju posvetiti razvoju i unapređenju saradnje sa novom generacijom članova zajednice dijaspori, koja bi trebalo da se pozicionira kao jedan od osnovnih pokretača i nosilaca dugoročnog razvoja ekonomije i društva u domovini. Ova pažnja treba da bude posvećena mogućnostima saradnje naročito putem tzv. outsourcing-a;
20. O snaživati napore za postizanjem visokog stepena saradnje svih relevantnih aktera sa medijima u cilju promocije potencijala dijaspori i primjera dobre prakse saradnje i uspjeha članova zajednice dijaspori u zemlji i u inostranstvu;

U Sarajevu, dana 02.augusta 2014.godine

**Radna grupa za izradu zaključaka i preporuka
Drugog biznis foruma bh. dijaspori – BHdiaFor 2014**